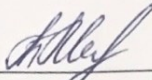

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Кафедра державно-правових дисциплін та адміністративного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. завідувача кафедри
 доц. Мілова Т.М.
(протокол № 1 від 31.08.2021)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 18 (НПП 2.1.1.12) АГРАРНЕ І ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність/напрямок 081 Право
(шифр і назва спеціальності)
спеціалізація _____
(шифр і назва спеціалізації)
освітня програма Право
(назва)
Факультет історії та права
(назва факультету)
Форма навчання денна, заочна
(денна, заочна)

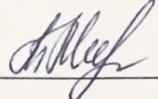
2021 – 2022 навчальний рік

Робоча програма з **Аграрного і земельного права** для студентів за спеціальністю **081 Право** освітня програма **Право** на першому (бакалаврському) рівня вищої освіти

Розробник: Чернік С.Д., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права

Протокол від “31” серпня 2021 року № 1

В.о. завідувача кафедри доц. Мілова Т.М.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність/напрямок, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 08 Право	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання -	Спеціальність/напрямок: 081 Право	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Рівень вищої освіти: бакалавр	20 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		54 год.	84 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	
		Вид контролю:	
екзамен	екзамен		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Аграрне і земельне право» є формування цілісного, системного уявлення про актуальні теоретичні проблеми земельного та аграрного права, їх взаємозв'язку з теоретичними і практичними проблемами в рамках інших галузей права (цивільне право, адміністративне право тощо), а також здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у аграрному та земельному праві або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин та принципів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Завданнями навчальної дисципліни «Аграрне і земельне право» є:

- ознайомлення з професійною термінологією юриста;
- розвиток навичок роботи з нормативними актами, виявлення у них прогалин і колізій;
- навчання усного резюмування наукових статей і монографій;
- розвиток навичок аргументації своїх суджень щодо обговорюваної теми;
- навчання вичлененню професійно значущої інформації з тексту за фахом;
- навчання написання рефератів, анотацій до тексту, тез виступів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути

сформовані такі компетентності:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ПК);

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК-3);

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК-11);

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій (ЗК-13);

- прагнення до збереження навколишнього середовища (ЗК-15);

- повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи (ФК-3);

- здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції (ФК-12).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

продемонструвати наступні результати навчання:

- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (ПРН-3);
- демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права (ПРН-19);

- застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки (ПРН-21);

- готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях (ПРН-22);

- надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (ПРН-23).

3. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Аграрне право

Тема 1. Загальні положення аграрного права

Поняття і предмет аграрного права. Методи регулювання в аграрному права. Основні принципи аграрного права. Система аграрного права. Джерела аграрного права. Загальна характеристика аграрних правовідносин. Співвідношення аграрного права із суміжними галузями права.

Тема 2. Державне регулювання сільського господарства в Україні.

Поняття і особливості агропромислового комплексу та сільськогосподарського господарства. Правові засади державної регулятивної діяльності і сільськогосподарському господарстві. Система і повноваження державних органів, які здійснюють регулювання сільськогосподарського господарства.

Тема 3. Організаційно-правові форми суб'єктів аграрного господарства

Загальні засади правового статусу суб'єктів аграрного господарювання. Правове становище державних та комунальних сільськогосподарських підприємств. Правове становище сільськогосподарських товариств. Правовий статус сільськогосподарського кооперативу. Правове становище фермерських господарств. Правове становище ведення особистих сільських господарств.

Тема 4. Правове регулювання виробничо-господарської діяльності аграрних товаровиробників.

Поняття і сутність виробничо-господарської діяльності суб'єктів аграрного господарювання. Особливості планування виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Загальна характеристика фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств

Тема 5. Правове регулювання здійснення окремих видів сільськогосподарської діяльності.

Правове регулювання племінної справи в галузі тваринництва. Особливості правового регулювання вироблення рибної продукції. Правове регулювання ветеринарної медицини. Правове регулювання вирощування і реалізації високопродуктивних зернових культур. Селекційна робота та правова охорона прав на сорти рослин. Правове регулювання захисту рослин.

Тема 6. Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві.

Правові форми використання природних ресурсів у сільському господарстві. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення. Правове регулювання використання надр у сільському господарстві. Правове регулювання водокористування у сільському господарстві. Правове регулювання лісокористування у сільському господарстві.

Тема 7. Договірні відносини в сільському господарстві.

Поняття та особливості аграрно-договірних зобов'язань. Договірні відносини у сфері виробничо-технічного, гідромеліоративного та інших видів обслуговування аграрних товаровиробників. Договірні відносини з реалізації сільськогосподарської продукції. Біржові угоди. Договірні орендні відносини.

Тема 8. Юридична відповідальність за порушення аграрного законодавства

Загальна характеристика юридичної відповідальності за порушення аграрного законодавства. Правопорушення як підстави юридичної відповідальності. Дисциплінарна відповідальність за аграрні правопорушення. Цивільно-правова відповідальність за порушення аграрного законодавства. Адміністративна відповідальність за порушення аграрного законодавства. Кримінальна відповідальність за порушення аграрного законодавства.

Розділ 2. Земельне право

Тема 9. Предмет, метод, принципи, система та джерела земельного права

Історія земельного права України. Поняття і предмет земельного права. Методи регулювання в земельному праві. Основні принципи земельного права. Система і джерела земельного права. Співвідношення земельного права із суміжними галузями права.

Тема 10. Право власності на землю

Поняття та основні ознаки права власності на землю. Право приватної власності на землю. Право комунальної власності на землю. Право державної власності на землю. Право власності на землю іноземних громадян, іноземних юридичних осіб та іноземних держав. Право спільної власності на землю. Права та обов'язки власників земельних ділянок.

Тема 11. Право користування землею

Поняття права користування землею. Право постійного користування землею. Оренда землі. Суб'єкти і об'єкти права користування землею. Право оренди земельною ділянкою. Закон України "Про оренду". Порядок передачі земельних ділянок в оренду. Договір оренди, його зміст, дотримання умов договору. Право концесіонера на земельну ділянку.

Порядок з надання земельних ділянок державної або комунальної власності у постійне користування. Права і обов'язки землекористувачів. Обов'язки підприємств, установ та організацій, що проводять розвідувальні роботи. Документи, що посвідчують право користування землею.

Тема 12. Обмеження прав на землю.

Поняття і види обмежень прав на землю. Земельний сервітут як форма обмеження прав на землю. Право добросусідства. Обмеження прав на земельну ділянку в інтересах третіх осіб та в суспільних інтересах. Охоронні і санітарні зони. Санітарно-захисні зони. Зони особливого режиму використання земель. Договори обмежень. Зміст, призначення та вимоги до укладання і оформлення договору.

Тема 13. Набуття і реалізація прав на землю.

Умови і порядок набуття прав на землю. Виникнення та оформлення прав на землю. Особливості цивільно-правового обігу земельних ділянок. Особливості набуття прав на землю територіальними громадами і державою. Умови і порядок придбання і передачі земельних ділянок громадянам. Умови і порядок надання земельних ділянок юридичним особам у постійне користування та в оренду. Виникнення та посвідчення прав на земельну ділянку. Підстави припинення прав на землю. Порядок вирішення земельних спорів.

Тема 14. Управління в галузі земельних відносин.

Повноваження державних органів у галузі земельних відносин. Поняття і зміст землеустрою як функції управління земельним фондом. Завдання і зміст землеустрою. Організація та порядок здійснення землеустрою. Землевпорядний процес і його основні стадії. Розгляд і затвердження землевпорядних проектів. Державний земельний кадастр. Завдання ведення державного земельного кадастру. Юридичне значення складових частин державного земельного кадастру. Кадастрове зонування, кадастрові зйомки, бонітування ґрунтів, економічна і грошова оцінка земель, державна реєстрація земельних ділянок, облік кількості і якості земель. Контроль за використанням та охороною земель.

Тема 15. Склад та категорії земель України

Склад та цільове призначення земель України. Землі сільськогосподарського призначення. Землі житлового та громадської забудови. Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення. Землі оздоровчого призначення. Землі рекреаційного призначення. Землі історико-

культурного призначення. Землі лісгосподарського призначення. Землі водного фонду. Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення

Тема 16. Правове регулювання плати за землю

Правові засади плати за землю. Поняття земельного податку, орендної плати за землю. Пільги щодо плати за землю. Підстави притягнення до відповідальності за порушення законодавства про плату за землю. Відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва. Перелік фізичних та юридичних осіб, які звільняються від відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва.

Тема 17. Охорона земель

Поняття та зміст правової охорони земель земельних ресурсів. Зміст і завдання охорони земель. Правова охорона земель як просторово-територіального базису. Особливості правової охорони ґрунтів. Стандартизація і нормування в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів. Охорона земель від забруднення небезпечними речовинами, охорона ґрунтів. Правовий режим екологічно-уражених земель. Використання техногенно забруднених земель.

Тема 18. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства

Загальна характеристика юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства. Правопорушення як підстави юридичної відповідальності. Дисциплінарна відповідальність за земельні правопорушення. Цивільно-правова відповідальність за порушення земельного законодавства. Адміністративна відповідальність за порушення земельного законодавства. Кримінальна відповідальність за порушення земельного законодавства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Аграрне право												
Тема 1. Загальні положення аграрного права	5	2				3	7	2				5
Тема 2. Державне регулювання сільськогосподарства в Україні	5		2			3	5					5
Тема 3. Організаційно-правові форми суб'єктів	7		4			3	5					5

аграрного господарства												
Тема 4. Правове регулювання виробничо-господарської діяльності аграрних товаровиробників.	5	2				3	3					3
Тема 5. Правове регулювання здійснення окремих видів сільськогосподарської діяльності	5		2			3	7		2			5
Тема 6. Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві	5	2				3	5					5
Тема 7. Договірні відносини в сільському господарстві	5	2				3	5					5
Тема 8. Юридична відповідальність за порушення аграрного законодавства	5	2				3	5					5
Разом за розділом 1	42	10	8			24	42	2	2			38
Розділ 2. Земельне право												
Тема 9. Предмет, метод, принципи, система та джерела земельного права	5	2				3	5	2				3
Тема 10. Право власності на землю	5		2			3	5					5
Тема 11. Право користування землею	5		2			3	5					5
Тема 12. Обмеження прав на землю	5	2				3	5					5
Тема 13. Набуття і реалізація прав на землю	5	2				3	5					5
Тема 14. Управління в галузі земельних відносин	5		2			3	5					5
Тема 15. Склад та категорії земель України	5		2			3	5					5
Тема 16. Правове регулювання плати за землю	3					3	4					4
Тема 17. Охорона земель	5	2				3	4					4
Тема 18. Юридична відповідальність за	5	2				3	5					5

порушення земельного законодавства												
Разом за розділом 2	48	10	8			30	48	2				46
Усього годин	90	20	16			54	90	4	2			84
ІНДЗ												
ІНДЗ	-	-				-	-					-
Усього годин:												

5. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Розділ 1. Аграрне право			
1	Тема 1. Загальні положення аграрного права		
2	Тема 2. Державне регулювання сільського господарства в Україні	2	
3	Тема 3. Організаційно-правові форми суб'єктів аграрного господарства	4	
4	Тема 4. Правове регулювання виробничо-господарської діяльності аграрних товаровиробників.		
5	Тема 5. Правове регулювання здійснення окремих видів сільськогосподарської діяльності	2	2
6	Тема 6. Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві		
7	Тема 7. Договірні відносини в сільському господарстві		
8	Тема 8. Юридична відповідальність за порушення аграрного законодавства		
Розділ 2. Земельне право			
9	Тема 9. Предмет, метод, принципи, система та джерела земельного права		
10	Тема 10. Право власності на землю	2	
11	Тема 11. Право користування землею	2	
12	Тема 12. Обмеження прав на землю		
13	Тема 13. Набуття і реалізація прав на землю		
14	Тема 14. Управління в галузі земельних відносин	2	
15	Тема 15. Склад та категорії земель України	2	
16	Тема 16. Правове регулювання плати за землю		
17	Тема 17. Охорона земель		
18	Тема 18. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства		
	Разом	16	2

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Не передбачено	

7. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Розділ 1. Аграрне право			
1	Тема 1. Загальні положення аграрного права	3	5
2	Тема 2. Державне регулювання сільського господарства в Україні	3	5
3	Тема 3. Організаційно-правові форми суб'єктів аграрного господарства	3	5
4	Тема 4. Правове регулювання виробничо-господарської діяльності аграрних товаровиробників.	3	5
5	Тема 5. Правове регулювання здійснення окремих видів сільськогосподарської діяльності	3	3
6	Тема 6. Правове регулювання використання природних ресурсів у сільському господарстві	3	5
7	Тема 7. Договірні відносини в сільському господарстві	3	5
8	Тема 8. Юридична відповідальність за порушення аграрного законодавства	3	5
Розділ 2. Земельне право			
9	Тема 9. Предмет, метод, принципи, система та джерела земельного права	3	3
10	Тема 10. Право власності на землю	3	5
11	Тема 11. Право користування землею	3	5
12	Тема 12. Обмеження прав на землю	3	5
13	Тема 13. Набуття і реалізація прав на землю	3	5
14	Тема 14. Управління в галузі земельних відносин	3	5
15	Тема 15. Склад та категорії земель України	3	5
16	Тема 16. Правове регулювання плати за землю	3	4
17	Тема 17. Охорона земель	3	4
18	Тема 18. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства	3	5
	Разом	54	84

8. Індивідуальні завдання

Не передбачено

9. Методи навчання

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Аграрне і земельне право»:

навчальні заняття, самостійна робота студентів, робота в науковій бібліотеці ЦДПУ імені В. Винниченка та мережі Інтернет, контрольні заходи.

Види навчальної роботи студентів:

- лекція;
- семінарське заняття;
- консультація;
- екзамен.

У процесі вивчення дисципліни «Аграрне і земельне право» застосовуються наступні методи навчання:

За типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, дослідницький, аналітичний, індуктивний, дедуктивний

За основними етапами процесу: формування знань, формування умінь і навичок, застосування знань, узагальнення, закріплення, перевірка.

За системним підходом: стимулювання та мотивація, контроль та самоконтроль.

За джерелами знань: словесні (розповідь, пояснення, лекція) і наочні (демонстрація, ілюстрація).

За рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький, метод проблемного викладання.

10. Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів здійснюється шляхом поточного, періодичного (тематичного), підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Поточний контроль

Поточний контроль - це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до розділів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажанням підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз джерельної та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;

- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння,

висновки;

виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Критерії оцінювання студентів на семінарському занятті з курсу «Аграрне і земельне право»

Максимальний бал за виступ з питань певної теми розділу на семінарському занятті – 5 балів:

5 б. ставиться, коли студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить посилання на літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

4 б. ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні неточності у викладі теоретичного матеріалу.

3 б. ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.

2 б. ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, з труднощами викладає його. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається помилок чи неточностей.

1 б. ставиться студентові, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, не послідовно, припускається значних помилок.

До 2-х балів ставиться студентові, який робить вдалі доповнення протягом семінарських занять з певної теми розділу, виправляє неточності, однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань;

1 бал одержує студент, який старанно працював упродовж заняття, виконував вправи, залучався до колективних обговорень тощо.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль **0** балів.

Критерії оцінювання студентів, які виконують завдання самостійної роботи

До 8-х балів студент може отримати за виконані завдання самостійної роботи, з них 5 б. – за написання реферату, 3 б. за виконання практичного завдання.

Критерії оцінювання реферату

5 б. ставиться за виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: окреслена проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних позицій на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, достатній обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення;

4 б. ставиться за виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: достатній обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема окреслена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений неповний аналіз різних позицій на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита досить повно;

3 б. ставиться за основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі помилки. Не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не достатньо повні. Наявні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримано;

2 б. ставиться за виконані основні вимоги до реферату та його захисту, але при цьому допущені помилки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність викладу матеріалу; не достатній обсяг реферату; є недоліки в оформленні;

1 б. ставиться за недотримання вимог до реферату. Зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату; відсутні власні висновки;

0 б. ставиться у разі, якщо тема реферату не розкрита повністю, виявляється повне незрозуміння проблеми.

Критерії оцінювання розв'язання задач

3 б. ставиться за розв'язання задачі у повному обсязі, посилення на конкретні норми законодавчих актів, їх аналіз та застосування до визначених умов задачі; наявний обґрунтований висновок;

2 б. ставиться за розв'язання задачі з певними неточностями, використання недостатньої нормативної бази; окремі умови задачі враховані не повністю, наявний висновок;

1 б. ставиться за розв'язання задачі з нечіткими формулюваннями, використання недостатньої нормативної бази, умови задачі не проаналізовані, висновок неповний;

0 б. ставиться за розв'язання задачі з суттєвими помилками без використання нормативно-правової бази, висновок відсутній.

Періодичний (тематичний) контроль

Періодичний (тематичний) контроль може проводитися після вивчення розділу курсу. Тривалість виконання відповідних контрольних завдань не повинна перевищувати двох академічних годин.

Формою проведення такого контролю може бути комплексна письмова контрольна робота, яке передбачає письмові відповіді студентів на трьохрівневі

завдання. За їх виконання студент отримує оцінку, виражену в балах, яка враховується в процесі розрахунків оцінки за розділ.

Максимальна кількість за комплексні завдання – 6 балів.

У процесі виконання контрольних завдань студент може користуватися лише тими допоміжними матеріалами, які визначені викладачем. Студентові забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами та користуватися матеріалами, крім дозволених. Якщо студент порушує встановлені правила, викладач може позбавити його можливості продовжувати виконання контрольних завдань, не перевіряє роботу, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів. Результати перевірки контрольної роботи доводяться до відома студентів.

Підсумковий (семестровий) контроль

З дисципліни «Аграрне і земельне право» передбачена така форма семестрового контролю, як екзамен, який проводиться у кінці семестру.

Першим етапом семестрового контролю є визначення підсумкової семестрової оцінки як суми підсумкових оцінок, отриманих за результатами засвоєння всіх тем розділів.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного, періодичного (тематичного) контролю (максимум 60 балів), яка сумується до кількості балів, які отримав студент на екзамені (максимум 40 балів).

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни за КМСОНП (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та оцінка за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності (форма № Н-5.03), Індивідуальний навчальний план студента (форма № Н-2.02), Залікову книжку студента (форма № Н-2.03). Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

11. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Самост. робота	Разом	Макс. – 40	100
T1-T8	T9-T17	8	60		
25	27				

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового	для заліку

навчальної діяльності		проекту (роботи), практики	
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. (зі змінами) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Водний кодекс України від 6 червня 1995р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>.
3. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
5. Кримінальний кодекс України від 1 вересня 2001р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
6. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.
7. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1264-12>.
8. Про правовий режим територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 27 лютого 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/791%D0%B0-12>.
9. Про природно-заповідний фонд: Закон України від 16 червня 1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2456-12>.
10. Про пестициди та агрохімікати: Закон України від 2 березня 1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86/95-%D0%B2%D1%80>.
11. Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1908-14>.
12. Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22. 02. 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1478-14>.
13. Про охорону земель: Закон України від 19. 06. 2003р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/962-15>.

14. Про безпечність та якість харчових продуктів : Закон України від 23 грудня 1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>.
15. Про охорону земель : Закон України від 19 червня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/962-15>.
16. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24 червня 2004 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.
17. Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004 років: Закон України від 18 січня 2001 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2238-14>.
18. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві: Закон України від 17 жовтня 1990 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400-12>.
19. Про кооперацію: Закон України від 10 липня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1087-15>.
20. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10 квітня 1992 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2265-12>.
21. Про кредитні спілки: Закон України від 20 грудня 2001 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2908-14>.
22. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14 лютого 1992 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-12>.
23. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17 липня 1997 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80>.
24. Про фермерське господарство: Закон України від 19 червня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/973-15>.
25. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15 травня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/742-15>.
26. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14>.
27. Про оцінку земель: Закон України від 11 грудня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1378-15>.
28. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15>.
29. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19 червня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/963-15>.

Основна

1. Аграрне право (оглядові лекції, нормативно-правові акти): [навч. посіб.] / А. М. Статівка, В. Ю. Уркевич ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Юрайт, 2014. 351 с.
2. Аграрне право : підручник / [В. М. Корнієнко та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. А. М. Статівки ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - 2-ге вид., змін.. Харків : Право, 2021. 416 с.
3. Аграрне право України : навч. посіб. / [Т. Є. Харитоновна та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук Т. Є. Харитоновної, проф. І. І. Каракаша ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". Одеса : Юридична література, 2017. 434 с.
4. Аграрне право України. Практикум : навч. посіб. / [В. І. Горевий та ін.] ; Сум. держ. ун-т. Суми : Сум. держ. ун-т, 2015. 323 с.

5. Боднарчук О. Г.. Земельне право [Текст] : навч. посіб. / О. Г. Боднарчук, К. М. Васьківська, А. П. Гаврилішин ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2021. 445 с.
6. Дуравкіна Н.І. Земельне право у схемах і таблицях : навч. посіб. / Н.І. Дуравкіна ; Харків. нац. ун-т внутр. справ, Сум. філ. Суми : Мрія , 2018.
7. Земельне право: підручник / [М. В. Шульга та ін.] ; за ред. проф. М.В.Шульги ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Х. : Право, 2013. 519 с.
8. Земельне право України : навч. посіб. / [І. І. Каракаш та ін.] ; за ред. І.І. Каракаша і Т.Є. Харитонової ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад." Вид. 2-ге, перероб. і допов. Одеса : Юридична література, 2017. 585 с.
9. Оверковська Т. К. Аграрне право України : навч. посіб. у схемах / Оверковська Т. К. ; Вінниц. нац. аграр. ун-т. Вінниця : Едельвейс і К, 2015. 186 с.
10. Сидор В.Д. Аграрне право України. Практикум : навч.-метод. посіб. для студентів вищ. юрид. навч. закл. / В. Д. Сидор ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад." Чернівці : Технодрук, 2014. 115 с.
11. Шуміло О. М. Земельне право України (у схемах) : навч. посіб.; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2017. 287 с.

Допоміжна

1. Бондар О. Г. Публічне управління у сфері використання та охорони земель в Україні: актуальні проблеми правового та інституційного забезпечення. *Право України*. 2020. № 5. С. 43-62.
2. Гафурова О. В. Проблеми правового регулювання аграрних трудових відносин. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 272-275.
3. Долинська М. Поняття сім'ї в аграрному праві. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія : Юридичні науки*. 2021. Т. 8, № 1. С. 110-116.
4. Дударенко В.В. Поняття аграрних холдингів як суб'єктів аграрних правовідносин. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 4. С. 286-289.
5. Жмудінський В. П. Правові категорії суб'єктів аграрного права. *Часопис Київського університету права*. 2017. № 1. С. 272-276.
6. Заставська Л.П. Законодавче забезпечення державного управління землями сільськогосподарського призначення. *Право та державне управління*. 2014. № 4. С. 133-138.
7. Коваленко Т. О. Юридична природа майнового паю як об'єкта аграрних правовідносин. *Публічне право*. 2019. № 3. С. 140-149.
8. Кондратенко Д. Ю. Правове регулювання правовідносин у сфері обліку земель. *Право та інноваційне суспільство*. 2019. № 2. С. 100-105.
9. Кульчій І. М. Правові виклики державної аграрної політики України в умовах євроінтеграції. Проблеми законності. 2020. Вип. 149. С. 126-135.
10. Кустовська О. В., Гринчук А. Ю. Про проблеми продажу права оренди на землі сільськогосподарського призначення. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2017. № 2. С. 52-57.

11. Латишева В.В. Сільськогосподарські виробничі кооперативи як суб'єкти аграрних . *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Юридичні науки.* 2020. № 4(1). С. 66-72.
12. Літошенко О. Особливості земельної правосуб'єктності іноземних громадян, осіб без громадянства, іноземних юридичних осіб та іноземних держав. *Підприємництво, господарство і право.* 2017. № 9. С. 107-110.
13. Михайловський О. М. Щодо проблем класифікації суб'єктів аграрного права. *Економіка. Фінанси. Право.* 2018. № 11(4). С. 4-7.
14. Мірошніченко А. М. Земельна ділянка як об'єкт права: абстракція чи реальність? *Право України.* 2020. № 5. С. 91-105.
15. Петрикін І.В. Використання земель сільськогосподарського призначення в умовах відсутності ринку землі. *Продуктивність агропромислового виробництва.* 2017. № 29. С.123-125.
16. Сокол М. В. Земельна ділянка як об'єкт аграрних правовідносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2019. Вип. 59(2). С. 11-14.
17. Страпчук С. І. Особливості сталого розвитку аграрного сектору та його нормативно-правове забезпечення. *Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки.* 2021. № 2(1). С. 220-236.
18. Терьошкіна А. Д. Правове становище аграрної біржі України. *Економіка. Фінанси. Право.* 2020. № 11(2). С. 37-40.
19. Туєва О. М. Сільський зелений туризм як категорія аграрного права. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Юридичні науки.* 2016. Вип. 4(1). С. 99-102.
20. Уркевич В. Ю. Право постійного користування земельною ділянкою: проблеми теорії та практики. *Право України.* 2020. № 5. С. 143-157.
21. Шульга М.В. Право спільної часткової власності на земельну ділянку в земельно-правовій доктрині України. *Право України.* 2020. № 5. С. 116-127.
22. Юрченко Е. Правова доля земельних ділянок, наданих особам на праві постійного користування для створення та ведення фермерського господарства. *Підприємництво, господарство і право.* 2017. № 9. С. 99-103.

13. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. URL: www.library.univ.kiev.ua
3. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія». URL: <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
4. Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І. Чижевського URL: <http://library.kr.ua/>.
5. Наукова бібліотека Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. В.Винниченка URL: <http://www.kspu.kr.ua/ua/probiblioteku/novynu>.
6. Сайт Верховної Ради України (законодавство). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
7. Сайт журналу «Право України». URL:

8. <http://pravoua.com.ua/http://www.ligazakon.ua/>
Українська правнича фундація.
nbuv.gov.ua/ulib/item/REF0010079

URL: <http://irbis->